

GARBET, COLERA, FRANCESC TUR, ARXIU IMATGES PTOBO

Les moltes facetes del paisatge favorit de Catalunya

La diversitat de patrons paisatgístics és un dels grans atractius dels camins de ronda

L'any 2009, el programa de Televisió de Catalunya «El paisatge favorit de Catalunya» coronava la Costa Brava com a paisatge preferit de la seva audiència. Potser hi tingué a veure el fet que molts hem pogut contemplar mil i un racons amagats del bell litoral gironí gràcies als camins de ronda. Els seus traçats ofereixen alguns dels miradors més privilegiats de la façana litoral, i constitueixen una via d'accés amable que permet acostar-nos al paisatge o, més ben dit, al conjunt de paisatges. I és que la diversitat de patrons paisatgístics de la Costa Brava que els camins de ronda ajuden a descobrir és un dels seus grans atractius.

>> Platja de Garbet, Colera.

ALBERT LLAUSÀS > TEXT

Tot i la seva discontinuïtat i particularitats, els camins es poden agrupar en tres conjunts, separats per dues grans àrees de plana litoral, l'una a l'Alt Empordà i l'altra al Baix Ter. El conjunt més septentrional fa via a través de l'Albera i del cap de Creus; els contraforts litorals de les Gavarres, inclosos el massís de Begur i l'Ardenya-Cadiretes, són l'escenari pel qual transcorren els camins del grup ubicat més al sud; i els senders del massís del Montgrí se situen entremig. Aquests relleus muntanyosos confereixen sentit i caràcter als camins de ronda, i cadascun ho fa amb una personalitat pròpia. La individualització comença al mateix substrat geològic.

El centre i el sud de la Costa Brava

A la Costa Brava centre i sud els terrenys són granítics, fet que ha afavorit el desen-

volupament de boscos densos d'alzines, suros i pins que proporcionen ombra als caminants en la majoria de seccions dels senders. En molts casos aquesta vegetació arriba gairebé a tocar el mar, sovint formant una pantalla natural que bloqueja els sorolls, limita les visuals i augmenta la sensació de calma i isolament que es respira a les abundants cales que els camins visiten en aquest tram meridional de costa. Entre les més idíl·liques hi ha Banyes i dels Freres a Lloret de Mar; Jonca a Sant Feliu de Guíxols; sa Cova i del Pi a Platja d'Aro; de la Roca del Paller, Canyers, Corbs i Estreta a Palamós; el Crit a Mont-ras; Pedrosa i Aigua Xelida a Palafrugell; i Aiguablava, Aiguafreda i Moreta a Begur. Tot i que més freqüentades i transformades que les cales, els camins també ofereixen accés a platges d'innegable plasticitat, com ara Fenals a Lloret de Mar; des Codolar a Tossa de Mar;

Els camins de ronda es poden agrupar en tres grans conjunts, separats per dues grans àrees de plana litoral, l'una a l'Alt Empordà i l'altra al Baix Ter

PLATJA CASTELL, PALAMÓS. FRANCESC TUR. ARXIU IMATGES PTCBG

Belladona a Platja d'Aro; sa Conca a s'Agaró; la Fosca i la de Castell a Palamós; les del Golfet, Calella, Llafranc i Tamariu a Palafrugell; i les de sa Tuna i del Racó a Begur. Entre cales i platges s'hi articula un conjunt de penya-segats, generalment modestos en alçada en comparació amb els de la costa més septentrional, però d'allò més evocadors de la Costa Brava. El mirador d'es Cards, a Tossa de Mar, i el del far de Sant Sebastià, sobre Llafranc, n'ofereixen bones panoràmiques. Altres punts dels camins de ronda que regalen vistes privilegiades sobre el paisatge litoral són el puig de sa Guàrdia, a Begur; el mirador situat a l'extrem sud de Calella de Palafrugell; el tram que discorre sobre cala Canyers, a Palamós; el de la zona de Torre Valentina a Calonge; el cap de Mort a Sant Feliu de Guíxols; i, a Lloret de Mar, el mirador que acull el monument a la Dona Mariner. L'amable tractament arquitectònic per integrar paisatgísticament els camins en molts trams d'aquesta zona, amb ús de pedra natural i recorrent a arcades i túnels en els punts més difícils, resulta un atractiu

en si mateix. Entre els trams dels camins de ronda més escènics d'aquest sector de costa cal esmentar el de s'Agaró, que s'acosta a cales singulars tot vorejant grans mansions d'inicis del segle xx, i el que transcorre entre la punta dels Cabdells i el nucli de Lloret de Mar, a través del paratge de sa Caleta, presidit per la figura del Castell d'en Plaja.

El massís del Montgrí

La naturalesa calcària del massís del Montgrí fa que hi predominin brolles d'estepa i garriga, sobretot als pendents més agrestos i visibles, com els que constitueixen el característic perfil d'un bisbe en repòs. El llarg tram de camí entre el cap de la Barra i cala Ferriol passant per cala Pedrosa, a l'Estartit, ofereix un bon tast d'aquest ambient, en un entorn pràcticament verge. El recorregut s'acosta als espectaculars penya-segats d'aquesta secció de costa, que també es poden gaudir des del camí entre punta Milà i cala Montgó. Ja al municipi de l'Escala, el paisatge es torna més humanitzat, i el camí de ronda travessa, perfectament condicio-

>> *Platja de Castell, Palamós.*

Entre els trams dels camins de ronda més escènics d'aquest sector de costa cal esmentar el de s'Agaró

CALELLA DE PALAFRUGELL, EL GOLLET. CLAUDIA CAMA, FONS IPEP

>> *Platja del Golfet, Palafrugell.*

nat, un entorn que caldria qualificar de paisatge històric: uneix la platja del Rec del Molí amb la desembocadura del riu Vell, passant a tocar del conjunt de les ruïnes d'Empúries, del moll grec i de Sant Martí d'Empúries.

L'extrem nord

A l'extrem nord de la Costa Brava, i enllaçant amb la Costa Vermella francesa, els paisatges del cap de Creus i l'Albera són en bona mesura el resultat d'una geologia metamòrfica poc habitual a la conca mediterrània, de vegetació escassa, i que constitueix un dels grans atractius de la zona. En aquest sector es poden fer les rutes més llargues enllaçant exclusivament camins de ronda. A Roses, per exemple, un recorregut de més de 12 quilòmetres permet connectar el nucli urbà i les urbanitzacions que envolten el Puig-Rom amb cala Jóncols, ja al nord del cap Norfeu i en un context molt menys antropitzat. El sender passa sempre prop del mar, salvant notables desnivells entre penya-segats, cales i petites badies; combina paisatges marcats per l'acció humana —com les platges de Canyelles, l'Almadrava, les cales Montjoi i Jóncols o el far de Roses, a la punta de la Bateria— amb paisatges escassament

alterats i sovint solitaris com ara la Figuerassa, cala Murtra, cala Rostella o el mirador panoràmic dels Falcons, a punta Falconera. A la vora de cala Jóncols és fàcil observar les antigues feixes de vinyes, ara abandonades, que antigament caracteritzaven el paisatge de gran part del cap de Creus. A Cadaqués i al Port de la Selva s'hi localitzen alguns dels camins de ronda més fotogràfics de tota la Costa Brava. Arribar, des de Cadaqués, al pintoresc far de Cala Nans suposa transitar amb l'ajut d'un passamanys per un estret sender encaixat entre vertiginosos penya-segats. Els paisatges geològics que envolten el popular far del Cap de Creus són d'una bellesa àrida, inhòspita i despallada. L'efecte erosiu de la tramuntana ha esculpit sobre els afloraments capritxoses formes naturals, amb cromatismes ocres, grisos i negres que contrasten fortament amb el blau del mar. Al Port de la Selva, el camí entre cala Fornells i cala Tamariua ressegueix el litoral i ofereix bones panoràmiques sobre les cales que s'endinsen a la costa rocosa. Al nord del poble, a la platja de la Ribera, s'inicia un recorregut ininterromput de més de 15 quilòmetres per camins de ronda, que travessa Llançà i arriba fins a Colera. Es tracta d'una

A Roses, un recorregut de més de 12 quilòmetres permet connectar el nucli urbà i les urbanitzacions que envolten el Puig-Rom amb cala Jóncols

PONÇ FELIU

JORI DALMAU

secció còmoda i accessible, amb senders generalment ben arranjats que travessen espais majoritàriament urbanitzats, però que també compten amb espais d'excelsa plasticitat, com ara el punt panoràmic de punta s'Arenella, coronada pel far homònim, al Port de la Selva, la platja de la Farella de Llançà, o la badia de Garbet, a Colera.

Damunt del Mediterrani

Els camins de ronda, abocats per naturalesa a recórrer el litoral, no brinden gaires ocasions de contemplar els fons escènics muntanyosos de què gaudeixen moltes localitats de l'Empordà i de la Selva, però en canvi ofereixen infinits horitzons sobre el Mediterrani, i també l'oportunitat de descobrir els paisatges urbans dels pobles costaners. Es tracta de conjunts carregats de valor històric, cultural i paisatgístic com ara el recinte emmurallat de Tossa de Mar, les façanes marítimes de Sant Feliu de Guíxols i Calella de Palafrugell o els encantadors nuclis de Cadaqués i Port de la Selva.

Lamentablement, el desenvolupament urbanístic d'alguns dels municipis del litoral gironí no sempre s'ha fet respectant els valors paisatgístics de la Costa Brava.

Així, una ruta pels camins de ronda topa amb urbanitzacions visualment impactants amb les quals, en alguns trams, fins i tot cal compartir concorreguts vials. En no poques ocasions, el recorregut fins i tot s'ha vist interromput per apropiacions poc regulars per part de propietaris privats, o bé durant llargs períodes a causa de l'absència de restauració de trams malmesos per fenòmens com ara temporals i esllavissades. En alguns casos en els quals s'ha actuat per refer trams tallats, el tractament escollit per a l'estabilització del camí de ronda no s'ha realitzat pensant en el seu possible impacte paisatgístic, sinó utilitzant formigó i altres materials de difícil integració en l'entorn. La correcció d'aquestes situacions i, sobretot, evitar la concreció de noves intervencions que encara avui dia amenacen els valors paisatgístics del litoral, haurien de ser una prioritat dels municipis pels quals transcorre la xarxa de camins de ronda, si es vol que els seus paisatges segueixin estant entre els millors de Catalunya.

Albert Llausàs i Pascual és investigador de l'Institut de Medi Ambient de la UdG i col·laborador de l'Observatori del Paisatge

>> Cadaqués. A l'esquerra, gent passejant, Llafranc (Palafrugell).

Lamentablement, el desenvolupament urbanístic d'alguns dels municipis del litoral no sempre s'ha fet respectant els valors paisatgístics de la Costa Brava